

درباره پژوهشگر

فاطمه ماهوان

رتبه: برگزیده سوم بخش جوان
تحصیلات: دکتری

عنوان اثر: متن‌پژوهی شاهنامه با استفاده از نگاره‌ها (قابلیت‌های نگارگری به‌منزله منبعی در متن‌پژوهی)

FATEMEH MAHVAN

Rank: 3rd Rank in the Young Section
Degree: PhD
Research Title: *Shahnameh Textual Criticism through Persian Paintings (Persian Paintings as a Source for Textual Criticism)*

فاطمه ماهوان در سال ۱۳۶۲ در مشهد متولد شد. وی دارای مدرک کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه فردوسی مشهد است و در سال ۱۳۹۵ از رساله دکتری خود با عنوان «متن‌پژوهی شاهنامه با استفاده از نگاره‌ها (قابلیت‌های نگارگری به‌منزله منبعی در متن‌پژوهی)» با درجه عالی دفاع کرد.

همچنین به مدت یک سال برای فرصت مطالعاتی در دانشگاه لیدن هلند و دانشگاه کمبریج انگلستان به‌سربرد و در سال ۱۳۹۶ دوره پس‌ادکتری را در دانشگاه فردوسی به پایان رساند. این پژوهشگر نزدیک به ۵۰ مقاله در مجلات علمی- پژوهشی، دانش‌نامه‌ها، همایش‌های داخلی و خارجی ارائه کرده است و نیز انجام طرح‌های پژوهشی و تألیف کتاب در کارنامه پژوهشی وی وجود دارد. انتخاب پایان‌نامه کارشناسی ارشد به عنوان اثر برگزیده «جایزه فردوسی» در سال ۱۳۹۰ و همچنین به عنوان اثر برگزیده «جایزه پروین اعصامی» (جایزه ادبی زنان) در سال ۱۳۹۱ و نیز انتخاب رساله دکتری به عنوان اثر برگزیده «دوازدهمین همایش انجمن ترویج زبان و ادب فارسی» در سال ۱۳۹۶ از جمله جوایز و افتخارات وی است.

چکیده اثر

مدّعی اصلی این رساله، پیشنهاد رویکردی تطبیقی برای بررسی رابطه وجوه ادبی متن شاهنامه با نگاره‌های آن است. پژوهش‌های پیشین در بررسی رابطه متن و تصویر، معمولاً مفهوم کلی داستان را در نظر گرفته و به خصایص و ویژگی‌های ادبی متن توجه اندکی نشان داده‌اند. به همین دلیل، پژوهش حاضر قصد دارد از طریق نگاره‌ها به برخی از دشواری‌های متنی شاهنامه پاسخ گوید تا از این طریق به تنقیح متن شاهنامه مدد رساند. به این منظور برخی از دشواری‌های متنی شاهنامه، نظیر ضبط‌های چند گانه نسخه‌بدل‌ها، معنای واژه‌ها و ابهامات دستوری، را با نگاره‌ها انطباق داده تا روایت تصویری را برای درک بهتر متن به سایر امکانات بی‌فزاید. روش پژوهش بر مبنای سنجش میزان انطباق نظام نشانه‌ای تصویری و نظام نشانه‌ای متنی است. در این پژوهش از روش آماری با توجه به دو شاخصه زمان و مکان بهره گرفته شده تا یافته‌های پژوهش از دقت و اطمینان بیشتری برخوردار باشد. این پژوهش را می‌توان به چند بخش تقسیم کرد: در یک بخش به این سؤال پاسخ داده شده که چگونه می‌توان از نگاره‌ها برای تصحیح و گزینش ضبط صحیح‌تر بهره گرفت؟ در بخش دیگر به این پرسش پرداخته شده که چگونه تصویر می‌تواند افق معنایی متن را گسترش دهد؟ و سپس مبحث این پژوهش، قابلیت منابع تصویری را برای بررسی سایر متون مصوّر نشان داده و آن را به عنوان راهکاری برای پژوهش‌های آینده پیشنهاد کرده است. حاصل پژوهش قابلیت‌های جدید نگاره‌ها را برای رفع برخی از دشواری‌های متنی شاهنامه نشان می‌دهد. بنابراین، نگاره‌های شاهنامه، به نسبت و با احتمال خطا، می‌تواند در جایگاه یک منبع مکمل و جنبی در پژوهش‌های ادبی مورد بهره‌برداری قرارگیرد.

